

NU DOAR SPONSORII...

Aproape că nu există intervenție publică pe o temă culturală, care să nu se încheie printr-un apel-somație adresat Parlamentului să voteze în regim de urgență legea sponsorizării. Orchestrele filarmonice și poezii, formațiile rock și muzeele speră că, după votarea legii, batalioane de bogătași bine burdușiți cu valută convertibilă se vor întrece în a da bani artei. În primul rând, numărul întreprinzătorilor din România nu e atât de mare. În al doilea rând, deocamdată, sint mai preocupați de reinvestirea pentru profit decât de gloria mecenatului. În al treilea rând, dacă nu în primul, nimeni nu dă bani fără să ceară ceva în schimb. S-ar putea ca artiștii să vrea altceva decât doresc potențialii sponsori. Totuși, singura tradiție pe care o cunoaște bine actuala generație este „fi dau ca să mă lauzi”. Și vor fi destul cei care vor dori să se substituie prin bani răposatei Secții de presă și organelor de îndrumare și control de la nivel local și central.

Mai există și riscul ca, după votarea legii sponsorizării, puterea (care este, care o să fie) să-și ia complet grija, și banii pe care totuși îi are de la buget să-i folosească peotriva gusturilor și intereselor sale. Înainte sau o dată cu legea

sponsorizării ar trebui deci lămurită problema subvenției din banul public (și nu din cei ai partidului la putere sau din buzunarul funcționarului care primește leafă ca să-i administreze, nu ca să-i dirijeze): cât, cul se dă și cu ce rezultate. Cum s-ar zice, transparență. Sint ridicole scîncetele că nu ajung banii pentru instituțiile bugetare, dacă între timp se inventează alte instituții bugetare pentru care, de asemenea, nu există bani. Puținul care există se risipește fără a fi suficient nimănui și toată lumea e nemulțumită. E inutil să ceri performanță financiară unor instituții cum ar fi teatrele, fără a le oferi șansa de a se reorganiza în vederea competiției.

Sponsorii, ca și paharul de apă dintr-un banc vechi, sint utili „înainte” (contribuția la finanțare) sau „după” (premiu), nu „în loc de” (subvenție).

În Franța există o lege a sponsorizării și totuși, așa cum o dovedește pledoaria lui Jack Lang (fost ministru al culturii), teatrul pe care-l iubim nu poate exista în afara preocupărilor și sprijinului competent al autorităților.

■ M.B.

Jack Lang: „Dacă teatrul ar dispărea...”

Teatrul pare întotdeauna o insulă într-un ocean străbătut de curentele cele mai dezordonate ale realității imediate. Firește, el nu se poate sustrage cu totul influenței lor. Dar se uită că teatrele din Franța, în special în ultimii doi ani, au parte de un aflux însemnat de spectatori. Fără a fi un fanatic al statisticii, îmi face plăcere să informez cu cuvelele care vor să culpabilizeze teatrul și pe „rentabilizării” miopi că creșterea globală a numărului de spectatori era de 25% în 1992. Să mai adăugăm că, pe an, cel care intră într-o sală de teatru sint mai mulți decât cei care se duc la meciurile de fotbal din prima divizie.

În Franța există la ora de față o efervescență teatrală prezentă în toate orașele țării. Teatrul nu este un sanctuar rupt de lume. Este o recreație de la viața adevărată. Oameni într-adevăr vii se regăsesc în fiecare seară ca să comunice, să rîdă, să se înalțe, să viseze. Aceste comunități de o seară adresează un mesaj întregii societăți: „Noi sintem cei care cred în virtuțile întâlnirii directe și ale aventurii colective”. Comparat cu sistemul comunicării televizuale, universul teatral pare că aparține altei lumi. Aceasta este frumusețea și magia lui. Cînd mă încearcă îndoiele, faptul că știu că în fiecare seară flacăra teatrului se aprinde în sutele de săli din Franța mă reconfortează. Găsesc că e un prilej de mara satisfacție.

Familia teatrală întîlnerește mereu. Se înlocuiesc idelle și concepțiile estetice. Regizori ca Stéphane Braunschweig sau Stanislas Nordey sint foarte diferiți de

generația care-l precedă. Și e îmbrucurător. Primind în numeroasele ei săli operele creatorilor străini, Franța a devenit spațiul inevitabil al metisajului de experiențe. Regizori și actori străini îmbogățesc în fiecare an teatrul național. Amintiți-vă, în anii '60 Odéon-ul se numea Théâtre de France. Împreună cu Giorgio Strehler am dorit să facem un teatru deplin, botezîndu-l Théâtre de l'Europe, pentru ca să devină avangarda Europei culturale.

Ar fi dramatic dacă teatrul ar dispărea. Din antichitate este una din artele primordiale. O societate care ar renunța să se pună în scenă, care ar uita să-și joace istoria, miturile și visurile ar fi o societate posacă și moartă. Cum să renunți la o lume în care actorii, artiștii riscă în fiecare seară, acolo unde

societatea își dă întîlnire și unde această probă e și etică, și estetică.

Fidelitatea mea față de teatru a fost întotdeauna totală. Nu poți să te dezvolți într-o societate decât păstrînd acest spațiu al copilăriei care este mereu prezent cînd se desfășoară un eveniment teatral. Să crezi în teatru înseamnă să crezi în minuni. Să crezi că vei depăși frontierele interzise, că vei descoperi modalități nebanuite de respirație. Ar fi o prostie să spui că fără banul public nimic nu se poate naște și prospera. Trebuie însămînat terenul pentru a salva esențialul: talentul și munca artiștilor. Și nu e o întîmplare faptul că astăzi, în Franța, teatrul cunoaște o înflorire a experiențelor și aventurilor. Recunoașterea teatrului ca artă primordială trebuie reinnoită. Întreaga națiune trebuie să-și dovedească recunoștința față de o artă de neînlocuit. Iată de ce n-am înțeles niciodată foarte bine de ce există tentația de a fi zgîrcit cu teatrul, deoarece în fond e vorba de sume relativ modeste. Desigur, cunoaștem refrenul: altuajia economică nu este bună, cultura trebuie să-și strîngă curea. Argumentul e mereu același. Am spus-o adesea în Adunarea Națională: „Criza este un motiv în plus pentru a ne încapățîna să apărăm și să ajutăm cultura”. Este cel mai bun semn de încredere în sine pe care și-l poate oferi o țară.

A consemnat
GILLES ANQUETIL
„Le Nouvel Observateur”,
8 - 14 Iulie 1993